SAEIMAS AIZSARDZĪBAS, IEKŠLIETU UN KORUPCIJAS NOVĒRŠANAS KOMISIJAS SĒDES PROTOKOLS Nr. 141.1.9/6-72-14/26
2026. gada 28. oktobrī plkst. 10.00
Rīgā, Jēkaba ielā 16, komisijas sēžu zālē

Sēdē piedalās:
komisijas deputāti:
Raimonds Bergmanis
Jānis Dinevičs
Jānis Skrastiņš
Ainars Latkovskis
Igors Rajevs
Uģis Rotbergs
Edvīns Šnore
Edmunds Zivtiņš

uzaicinātās personas:
Uzaicinātie:

- Valsts robežsardze:
  - priekšnieka vietnieks (dienesta organizācijas jautājumos) ģenerālis **Ivars Ruskulis**
  - Operatīvās vadības pārvaldes Robežuzraudzības nodaļas priekšnieks pulkvežleitnants **Agris Čubars**
  - Operatīvās vadības pārvaldes Robežuzraudzības nodaļas galvenais inspektors majors **Staņislavs Makarevičs**
  - Galvenās pārvaldes Juridiskās nodaļas galvenā inspektore kapteine **Vika Vītoliņa – Pugace**
- Iekšlietu ministrijas valsts sekretāra vietnieks, Juridiska departamenta direktors - **Vilnis Vītoliņš**
- Tieslietu ministrija:
  - Parlamentārais sekretārs **Viesturs Vitovskis**
  - Krimināltiesību departamenta direktora vietniece starptautiskajos jautājumos **Judīte Ķireja**
- Iekšējās drošības biroja priekšnieka vietnieks **Andris Ārgalis**
- Aizsardzības ministrijas Juridiskā departamenta Tiesību aktu nodaļas vecākā eksperte **Linda Škutāne**
- Valsts policijas Galvenās administratīvās pārvaldes Juridiskā biroja Normatīvo aktu analīzes un izstrādes nodaļas juriste **Kristīne Eltermane**
- Ģenerālprokuratūra:
  - Valsts drošības aizsardzības departamenta prokurors **Kaspars Andruškins**
  - Krimināltiesiskā departamenta Pirmstiesas kriminālprocesa un tiesvedības koordinācijas nodaļas juriste-konsultante **Zinta Meija**
- Ārlietu ministrijas Latvijas pārstāve starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās **Elīna Luīze Vītola**
- Valsts drošības dienesta pārstāvis (nepiedalīsies)
- Satversmes aizsardzības biroja pārstāvis
- Militārās izlūkošanas un drošības dienesta pārstāvis

- Latvijas Republikas Tiesībsarga biroja Pilsonisko un politisko tiesību nodaļas juridiskais padomnieks **Matīss Malojlo**
- Biedrībā "Gribu Palīdzēt Bēgļiem" interešu aizstāvības speciālists **Edvards Kārlis Vonsovičs**

citas personas:
Saeimas Juridiskā biroja juridiskā padomniece Eva Upīte
Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisijas vecākā konsultante I.Neidere, konsultanti M.Veinalds, S.Kaire, B.Peizuma, E.Kalniņa

Sēdi vada: komisijas priekšsēdētājs R.Bergmanis
Sēdi protokolē: konsultante E.Kalniņa
Sēdes veids: atklāta

Darba kārtība:
1. Iespējamās komisijas iniciatīvas grozījumiem Latvijas Republikas valsts robežas likumā un Valsts robežsardzes likumā.
2. Dažādi.

R.Bergmanis atklāj sēdi un iepazīstina ar izskatāmo darba kārtību. Norāda, ka šī ir noslēdzošā komisijas sēde šajā Saeimas sasaukumā, vienlaikus pieļaujot iespēju nepieciešamības gadījumā rīt sasaukt vēl ārkārtas sēdi.

Pateicas komisijas deputātiem, komisijas darbā iesaistītajām institūcijām un ekspertiem par ieguldīto darbu visa sasaukuma laikā. Akcentē, ka sasaukuma laikā pieņemti vairāki valstiski nozīmīgi un fundamentāli normatīvie akti valsts drošības stiprināšanai.

Informē par sēdes darba kārtību, kurā iekļauti divi jautājumi: iespējamie komisijas iniciēti grozījumi Valsts robežsardzes likumā un Kriminālprocesa likumā.

Atgādina, ka iepriekšējā komisijas sēdē notika plaša diskusija ar iesaistīto institūciju pārstāvjiem par nepieciešamajiem normatīvo aktu grozījumiem. Pateicas Saeimas Juridiskajam birojam par koordinējošo darbu un sagatavotajām redakcijām, kā arī visām institūcijām, kas piedalījās to izstrādē. Norāda, ka sēdē paredzēts uzklausīt iesaistīto pušu viedokļus un lemt par turpmāko risinājumu.

1. Iespējamā komisijas iniciatīva grozījumiem Valsts robežsardzes likumā.

E.Šnore akcentē, ka izskatāmais jautājums ir īpaši nozīmīgs, jo īpaši attiecībā uz iepriekš diskutēto regulējumu par robežsargu atbildību ieroča pielietošanas gadījumos. Norāda, ka iepriekšējās diskusijās vienošanos panākt neizdevās, taču pašlaik ir rasts kompromisa risinājums sadarbībā ar Saeimas Juridisko biroju un Iekšlietu ministriju.

Uzsver, ka attiecīgā regulējuma pilnveidošana ir būtiska gan Iekšlietu ministrijas, gan Valsts robežsardzes darbības nodrošināšanai. Vērš uzmanību uz sarežģīto situāciju uz valsts ārējās robežas, kas prasa efektīvus un izlēmīgus rīcības mehānismus.

Skaidro, ka paredzētās normas ir svarīgas, lai robežsargiem nodrošinātu tiesisko paļāvību un drošības sajūtu, pildot amata pienākumus, kā arī lai viņi nepieciešamības gadījumā varētu rīkoties izlēmīgi, nebaidoties no nepamatotām juridiskām sekām. Vienlaikus tiek uzsvērts, ka skaidrs tiesiskais regulējums kalpotu arī kā preventīvs signāls

potenciālajiem pārkāpējiem par valsts gatavību aizsargāt savu robežu. Tādēļ tiek pausts ministrijas atbalsts attiecīgo normu stiprināšanai likumā.

I.Ruskulis uzsver, ka robežas infrastruktūras bojāšanas un citu apdraudējuma situāciju novēršanai ir nepieciešams efektīvs tiesiskais instruments. Norāda, ka nepieciešamība pēc attiecīgiem grozījumiem jau tika skaidrota iepriekšējā komisijas sēdē. Informē, ka Valsts robežsardze sadarbībā ar Iekšlietu ministrijas Juridisko departamentu ir pilnveidojusi un precizējusi likumprojekta redakciju, lai novērstu iepriekš konstatētās nepilnības un uzlabotu regulējuma kvalitāti.

E.Upīte atgādina, ka iepriekšējā komisijas sēdē tika identificēti trīs risināmie jautājumu bloki: robežsargu tiesības, zaudējumu atlīdzināšana tiesību izmantošanas rezultātā un atbildības regulējums.

Skaidro, ka, sadarbojoties ar Iekšlietu ministriju, tika izvērtēts spēkā esošais tiesiskais regulējums, lai noteiktu, kādi tiesību instrumenti trūkst, vienlaikus neradot jaunus mehānismus un nedublējot jau pastāvošo regulējumu. Izvērtējuma rezultātā secināts, ka nepietiekams regulējums pastāv attiecībā uz valsts robežas infrastruktūras aizsardzību.

Informē, ka likumprojektā attiecīgi papildināts Valsts robežsardzes likums, paredzot robežsargiem tiesības atvairīt uzbrukumus valsts robežas infrastruktūras objektiem. Uzsver, ka grozījumi nerada jaunas pilnvaras ārpus jau pastāvošās sistēmas, bet skaidrāk un precīzāk nostiprina robežsargu tiesības infrastruktūras aizsardzības nodrošināšanai.

Akcentē, ka grozījumi neatceļ un nemaina spēkā esošos nacionālos un starptautiskos tiesību aktus, kā arī robežsargu darbību reglamentējošās iekšējās procedūras. Viss līdzšinējais regulējums saglabājas spēkā. Likumprojektā vienīgi tiek precizētas robežsargu tiesības valsts robežas infrastruktūras aizsardzībai, tostarp tiesības izmantot fizisku spēku, speciālos līdzekļus, dienesta šaujamieročus un sprāgstvielas likumā noteiktajos gadījumos.

V.Vītoliņš skaidro, ka, izvērtējot spēkā esošo regulējumu par fiziskā spēka un šaujamieroču pielietošanu, secināts, ka Valsts robežsardzes likumā nav tieši noteiktas robežsargu tiesības izmantot šos līdzekļus valsts robežas infrastruktūras objektu aizsardzībai gadījumos, kad attiecībā pret tiem tiek vērsts uzbrukums.

Norāda, ka, salīdzinot Valsts robežsardzes likuma regulējumu ar likumu "Par policiju", konstatēts, ka policijas darbību regulējošajā normatīvajā aktā šādas tiesības ir formulētas skaidrāk. Tādēļ, izstrādājot grozījumus, izmantota likumā "Par policiju" ietvertā pieeja, lai Valsts robežsardzes likumā nepārprotami nostiprinātu robežsargu tiesības aizsargāt infrastruktūras objektus.

Grozījumi pēc būtības nerada jaunas pilnvaras vai būtiski nemaina šaujamieroču un fiziskā spēka pielietošanas kārtību. To mērķis ir precizēt un skaidrāk nostiprināt robežsargu tiesības, novēršot iespējamās šaubas amatpersonām par savu pilnvaru apjomu konkrētās situācijās.

Atgādina, ka arī pašlaik Valsts robežsardzes likums paredz robežsargiem tiesības izmantot fizisku spēku un šaujamieroci, piemēram, uzbrukuma gadījumā robežsargam. Šis regulējums saglabājas nemainīgs. Grozījumi paredz vien precizējumu attiecībā uz valsts robežas infrastruktūras objektu aizsardzību. Aicina komisiju atbalstīt sagatavotos grozījumus.

U.Rotbergs norāda, ka izskatāmie grozījumi ir jāvērtē plašākā drošības situācijas kontekstā. Uzsver, ka mūsdienu drošības vide būtiski atšķiras no iepriekšējās, jo līdztekus tradicionālajam dalījumam starp miera un kara laiku arvien lielāku nozīmi iegūst hibrīdapdraudējumi, kuru tiesiskajam regulējumam ne nacionālajā, ne starptautiskajā līmenī nav izveidots pietiekami skaidrs tiesiskais ietvars.

Akcentē, ka hibrīdapdraudējumu apstākļos robeža starp civilo un militāro sfēru kļūst arvien neskaidrāka. Kā piemērus min sabotāžas riskus pret kritisko infrastruktūru, digitālos uzbrukumus, kā arī citas netradicionālas darbības, kas var būt vērstas pret valsts drošību. Norāda, ka šādos apstākļos likumdevējam nepieciešams meklēt jaunus risinājumus un pilnveidot tiesisko regulējumu.

Uzsver, ka izskatāmie grozījumi par robežsargu tiesībām aizsargāt valsts robežas infrastruktūru ir nozīmīgs, taču salīdzinoši šaurs risinājums daudz plašākai problēmai. Pauž viedokli, ka nepieciešams turpināt darbu pie tiesiskā regulējuma pilnveidošanas, tostarp attiecībā uz hibrīdapdraudējumu definēšanu un to radīto risku pārvaldību.

Vienlaikus norāda, ka grozījumu mērķis nav sodīt pārkāpējus, bet gan novērst un apturēt pārkāpumus, kā arī atturēt no to izdarīšanas. Akcentē, ka valsts no robežsargiem sagaida efektīvu valsts robežas aizsardzību, tādēļ amatpersonām jānodrošina arī skaidrs tiesiskais pamats savu pienākumu izpildei. Aicina komisiju atbalstīt sagatavotos grozījumus.

E.Upīte vēl informē par izvērtējumu attiecībā uz zaudējumu atlīdzināšanas regulējumu. Tika analizēts, vai pašreizējā tiesiskajā regulējumā nepastāv nepilnības saistībā ar to personu tiesību aizsardzību, kuras ir iesaistītas dažādos incidentos un kurām var rasties zaudējumi.

Skaidro, ka zaudējumu atlīdzināšanas jautājumi vērtējami divos aspektos – zaudējumi, kas radušies prettiesiskas rīcības rezultātā, un zaudējumi, kas radušies tiesiskas rīcības rezultātā. Izvērtējot abus gadījumus, secināts, ka spēkā esošais regulējums ir pietiekams. Prettiesiskas rīcības gadījumā zaudējumu atlīdzināšana ir iespējama gan kriminālprocesa ietvaros, gan saskaņā ar Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas regulējumu. Savukārt tiesiskas rīcības rezultātā radušos zaudējumu atlīdzināšanai jau ir paredzēta civiltiesiskā kārtība. Līdz ar to secināts, ka papildu tiesiskais regulējums šajā jomā nav nepieciešams.

Turpina par jautājumu, kas komisijas sēdē tika apzīmēts kā imunitātes jautājums. Norāda, ka padziļināta analīze liecina, ka problēma nav saistīta ar atbildības izslēgšanu, bet gan ar atbildības izvērtēšanas procesa ilgumu un sarežģītību. Uzsver, ka nav šaubu par nepieciešamību saukt personas pie atbildības par prettiesisku rīcību, tomēr konstatēts, ka pašreizējais lietu izvērtēšanas mehānisms ir ilgstošs un ietver vairākus secīgus posmus dažādās institūcijās.

Skaidro, ka risinājums meklēts, lai samazinātu iesaistīto institūciju un procesuālo posmu skaitu, vienlaikus nesamazinot atbildības izvērtēšanas kvalitāti un neatceļot atbildības principu. Šim mērķim izstrādāti grozījumi Krimināprocesa likumā, paredzot, ka robežsardzes pilnvarota amatpersona izmeklē arī robežsarga kā valsts amatpersonas izdarītus noziedzīgus nodarījumus, kas saistīti ar ieroču, sprāgstvielu, spridzināšanas ietaišu, fiziskā spēka, speciālo cīņas paņēmienu, speciālo līdzekļu pielietošanu un dienesta suņu izmantošanu, pildot dienesta pienākumus pastiprinātā robežapsardzības sistēmas darbības režīmā.

Uzsver, ka Valsts robežsardzei jau pašlaik ir noteiktas izmeklēšanas funkcijas, tādēļ netiek veidota jauna institūcija un nav nepieciešami papildu resursi. Piedāvātais risinājums paredz, ka minēto gadījumu sākotnējo izmeklēšanu operatīvi veic Valsts robežsardze. Vienlaikus tiek saglabāta prokurora uzraudzība krimināprocesā, kā arī citi kontroles un uzraudzības mehānismi.

Piedāvātais risinājums izstrādāts, reaģējot uz nepieciešamību nodrošināt ātru un efektīvu incidentu izvērtēšanu, lai iesaistītās personas pēc iespējas ātrāk saņemtu skaidrību par situācijas tiesisko novērtējumu un netiktu ilgstoši atrautas no dienesta pienākumu pildīšanas neskaidrības dēļ. Atzīmē, ka šāds kompromisa risinājums jau tika piedāvāts, tomēr vienošanās par to vēl netika panākta.

R.Bergmanis aicina deputātus atbalstīt komisijas likumprojektu "Grozījumi Valsts robežsardzes likumā" izskatīšanai Saeimā.

Notiek balsošana.

Par – 8 (E.Šnore, J.Dinevičs, R.Bergmanis, J.Skrastiņš, I.Rajevs, A.Latkovskis, U.Rotbergs, E.Zivtiņš); pret – nav; atturas – nav.

*Deputāti **atbalsta komisijas likumprojektu** izskatīšanai Saeimā.*

***R.Bergmanis** aicina atbalstīt **steidzamības** noteikšanu šim likumprojektam.*

Deputātiem nav iebildumu.

*Deputāti **atbalsta** likumprojekta **steidzamību**.*

***R.Bergmanis** aicina atbalstīt likumprojekta nodošanu tikai šai komisijai kā atbildīgajai komisijai.*

Deputātiem nav iebildumu.

*Deputāti **atbalsta** likumprojekta **nodošanu tikai AIKNK kā atbildīgajai komisijai**.*

R.Bergmanis aicina atbalstīt likumprojekta virzīšanu izskatīšanai Saeimā pirmajā lasījumā 29. oktobra sēdē bez atkārtotas izskatīšanas komisijā.

Deputātiem nav iebildumu.

*Deputāti **atbalsta komisijas likumprojekta virzīšanu** izskatīšanai Saeimā **pirmajā lasījumā 29. oktobra sēdē bez atkārtotas izskatīšanas atbildīgajā komisijā**.*

R.Bergmanis aicina nenoteikt priekšlikumu iesniegšanas termiņu likumprojekta otrajam lasījumam, bet nepieciešamības gadījumā noteikt **priekšlikumu iesniegšanas termiņu – 15 minūtes**, paredzot likumprojekta izskatīšanu otrajā lasījumā Saeimas 29. oktobra sēdē.

E.Upīte piekrīt.

Deputātiem nav iebildumu.

R.Bergmanis aicina noteikt **referentu** šim likumprojektam.

E.Šnore piesakās būt par referentu likumprojektam.

Deputātiem nav iebildumu.

***Referents** likumprojektam – **E.Šnore**.*

LĒMUMS:

- atbalstīt komisijas likumprojektu "Grozījumi Valsts robežsardzes likumā" un virzīt to izskatīšanai Saeimas 29. oktobra sēdē pirmajā lasījumā, lūdzot nodot tikai AIKNK, nosakot, ka tā ir atbildīgā komisija, un bez atkārtotas izskatīšanas atbildīgajā komisijā;
- lūgt Saeimu atzīt likumprojektu par steidzamu;
- lūgt Saeimu nenoteikt priekšlikumu iesniegšanas termiņu likumprojekta otrajam lasījumam, bet gadījumā, ja kāds no Saeimas locekļiem iebilst, noteikt priekšlikumu iesniegšanas termiņu – 15 minūtes;
- noteikt par referentu E.Šnori;
- lūgt Saeimu izdarīt izmaiņas Saeimas 29. oktobra sēdes darba kārtībā un iekļaut tajā komisijas sagatavotā likumprojekta izskatīšanu otrajā lasījumā.

2. Iespējamā komisijas iniciatīva grozījumiem Kriminālprocesa likumā.

V.Vītoliņš norāda, ka Saeimas Juridiskais birojs iepriekš jau ir precīzi raksturojis piedāvāto regulējumu. Skaidro, ka līdzīga pieeja jau pastāv attiecībā uz Valsts policijas un Nacionālo bruņoto spēku amatpersonām. Informē, ka Valsts policijas amatpersonu darbību izvērtēšana tiek nodrošināta Valsts policijas ietvaros, savukārt Nacionālo bruņoto spēku gadījumā attiecīgās funkcijas jau īsteno Militārā policija.

Uzsver, ka līdz ar to tiktu nodrošināta vienota pieeja dažādām valsts drošības iestādēm, kā arī ātrāka un efektīvāka konkrēto gadījumu izskatīšana. Norāda, ka tas ir būtiski gan pašām amatpersonām, kurām nevajadzētu ilgstoši atrasties nenoteiktībā par savas rīcības tiesiskumu, gan dienesta darbības nepārtrauktībai un uzdevumu izpildes nodrošināšanai.

Akcentē, ka prokuratūras uzraudzība netiek atcelta un saglabājas pilnā apjomā. Tāpat, konstatējot iespējamus pārkāpumus amatpersonu rīcībā, joprojām iespējama dienesta pārbaude, disciplinārizmeklēšana un citu kontroles mehānismu piemērošana.

Informē, ka arī šie attiecīgie grozījumi izstrādāti sadarbībā ar Saeimas Juridisko biroju un citām iesaistītajām institūcijām. Piebilst, ka iepriekš notikušajās diskusijās par piedāvāto regulējumu nav bijis vienprātīgs viedoklis.

I.Ruskulis uzsver, ka ilgstoša izmeklēšana gadījumos, kad šaujamieroča, speciālo līdzekļu, sprāgstvielu vai fiziska spēka pielietošanas rezultātā personai nodarīti miesas bojājumi vai iestājusies nāve, būtiski ietekmē dienestu pildošā robežsarga attieksmi pret dienesta pienākumu izpildi. Norāda, ka nenoteiktība līdz galīgā lēmuma pieņemšanai var mazināt amatpersonas pārliecību un izlēmību turpmāk pieņemt lēmumus par šaujamieroču, speciālo līdzekļu vai citu likumā paredzēto līdzekļu pielietošanu.

Akcentē, ka Valsts robežsardze šādus gadījumus var izvērtēt ātrāk un objektīvāk, jo dienestam ir labāka izpratne par konkrētajiem apstākļiem, kādos amatpersonas pieņēmušas lēmumu un pielietojušas attiecīgos līdzekļus.

Norāda, ka arī pašlaik tieši Valsts robežsardze ir pirmā iestāde, kas notikuma vietā uzsāk kriminālprocesu un veic sākotnējās izmeklēšanas darbības. Savukārt lietas nodošana Iekšējās drošības birojam paildzina procesu, jo jaunajam izmeklētājam nepieciešams iepazīties ar lietas materiāliem, izprast apstākļus un tikai pēc tam turpināt kriminālprocesa virzību. Uzsver, ka tas rada būtisku laika patēriņu un aizkavē galīgā lēmuma pieņemšanu.

V.Vitovskis papildina skaidrojumu par izmeklēšanas kārtību. Informē, ka, paredzot prokuratūras virsuzraudzību pār šādiem procesiem, ir panākta vienošanās starp tieslietu ministru un iekšlietu ministru par pieeju, kas ļautu attiecīgajai iestādei pašai veikt izmeklēšanu saistībā ar tās pakļautībā esošo amatpersonu rīcību un dienesta pienākumu izpildi, tostarp gadījumos, kad pielietoti likumā paredzētie līdzekļi objektu vai personu aizsardzībai.

Uzsver, ka regulējums paredz pienākumu informēt prokuratūru par attiecīgajiem gadījumiem. Norāda, ka arī Ģenerālprokuratūrai saglabājas tiesības noteikt izmeklējošo iestādi, ja tas konkrētajā situācijā ir nepieciešams. Līdz ar to neiebilst pret piedāvāto kārtību, jo prokuratūras uzraudzības mehānismi tiek saglabāti.

K.Ploka komentē, ka Aizsardzības ministrijai par piedāvāto regulējumu papildu iebildumu vai priekšlikumu nav.

K.Andruškins kategoriski iebilst pret piedāvātajiem grozījumiem. Norāda, ka sākotnēji apspriestie risinājumi paredzējuši krimināltiesiskas imunitātes elementus – tagad šī iecere ir atmesta. Pauž viedokli, ka pašlaik piedāvātais risinājums rada pretēju risku, jo paredz iespēju iestādei pašai izmeklēt tās amatpersonu iespējami izdarītos noziedzīgos nodarījumus.

Nepiekrīt argumentam, ka grozījumi nepieciešami ātrākai kriminālprocesa uzsākšanai. Skaidro, ka Kriminālprocesa likums jau pašlaik ļauj jebkurai kompetentai izmeklēšanas iestādei nekavējoties uzsākt kriminālprocesu, veikt neatliekamās procesuālās darbības un pēc tam nodot lietu pēc piekritības. Uzsver, ka lietas nodošana Iekšējās drošības birojam praksē neaizņem ilgstošu laiku.

Atgādina, ka Iekšējās drošības birojs tika izveidots, lai nodrošinātu objektīvu un neatkarīgu likumsargu iespējamās prettiesiskās rīcības izmeklēšanu, ievērojot Latvijas starptautiskās saistības un starptautisko institūciju rekomendācijas. Akcentē, ka viena no pamatprasībām šādos gadījumos ir neatkarīga izmeklēšana, un iestādes veikta pašas amatpersonu darbības izmeklēšana var radīt šaubas par izmeklēšanas objektivitāti.

Norāda, ka arī gadījumā, ja grozījumi tiktu pieņemti, ģenerālprokuroram saglabātos tiesības noteikt citu izmeklēšanas iestādi. Pauž pārliecību, ka gadījumiem, kuros šaujamieroča, speciālo līdzekļu vai fiziska spēka pielietošanas rezultātā personām radīti smagi miesas bojājumi vai iestājusies nāve, jābūt izmeklētiem īpaši rūpīgi, nodrošinot maksimālu objektivitāti un neatkarību.

Vērš uzmanību arī uz iespējamu kompetenču pārklāšanos starp Valsts robežsardzi un Iekšējās drošības biroju, norādot, ka piedāvātie grozījumi pilnībā neizslēdz Iekšējās drošības biroja kompetenci attiecīgajās lietās. Tāpat norāda uz neskaidrībām saistībā ar regulējuma piemērošanu gadījumos, kad pastiprinātais robežapsardzības režīms nav spēkā.

Uzsver, ka izmeklēšanai jābūt objektīvai, neatkarīgai un atbilstošai starptautiskajiem standartiem, tādēļ neatbalsta priekšlikumu paredzēt, ka iestāde pati izmeklē savu amatpersonu iespējami izdarītos noziedzīgos nodarījumus.

R.Bergmanis norāda, ka izskatāmais jautājums nav vērtējams kā standartsituācija. Akcentē, ka tiesiskais regulējums attiecībā uz šādiem apstākļiem nav skaidri definēts un komisija meklē risinājumu konkrētai situācijai.

Vērš uzmanību uz iepriekš pausto atziņu par hibrīdapdraudējumiem un nestandarta drošības situācijām, kurām ne vienmēr iespējams piemērot tradicionālos tiesiskos risinājumus. Norāda, ka šajā gadījumā tiek meklēts īpašs regulējums konkrētam apdraudējumam.

Vaicā, vai gadījumā, ja Valsts robežsardze tiktu nodota Nacionālo bruņoto spēku pakļautībā, attiecīgo gadījumu izmeklēšana nenonāktu Militārās policijas kompetencē? Vienlaikus jautā, vai šādā situācijā netiktu pausta līdzīga neuzticēšanās attiecībā uz izmeklēšanas objektivitāti?

K.Andruškins norāda, ka runa nav par uzticēšanos vai neuzticēšanos konkrētai iestādei. Uzsver, ka jautājums saistīts ar neatkarīgas un objektīvas izmeklēšanas principa nodrošināšanu.

Skaidro, ka, viņaprāt, nav korekti salīdzināt Valsts robežsardzi un Militāro policiju, jo Militārajai policijai ir atšķirīgs tiesiskais statuss, funkcijas un darbības specifika. Norāda, ka tieši šīs atšķirības ir pamatā atšķirīgai pieejai izmeklēšanas kompetences noteikšanā.

R.Bergmanis norāda, ka Valsts robežsardzes situācija pēc būtības ir salīdzināma ar citu tiesībaizsardzības iestāžu darbības apstākļiem, kuros amatpersonām jāpieņem lēmumi paaugstināta riska situācijās. Vaicā, kādas būtiskas atšķirības pamato atšķirīgu pieeju izmeklēšanas kompetences noteikšanā.

Akcentē, ka pašreizējā drošības situācija prasa rīkoties proaktīvi, preventīvi, nevis tikai reaģēt uz jau notikušiem incidentiem. Kā piemēru min gadījumus uz citu valstu robežām (piemēram, Polijā), kuros robežsargi ir cietuši vai gājuši bojā dienesta pienākumu izpildes laikā. Norāda, ka likumdevēja uzdevums ir savlaicīgi izvērtēt iespējamos riskus un nepieciešamības gadījumā pilnveidot tiesisko regulējumu.

Uzsver, ka komisija cenšas rast risinājumu un kompromisu konkrētajai situācijai. Norāda, ka piedāvātais regulējums nav izņēmums, kas attiektos tikai uz Valsts robežsardzi, jo līdzīgas pieejas pastāv arī attiecībā uz citām tiesībaizsardzības iestādēm. Vienlaikus atgādina, ka prokuratūrai arī turpmāk saglabātos tiesības lemt par izmeklēšanas piekritību konkrētos gadījumos.

Vēl norāda uz aktuālajām tendencēm Eiropas Savienības līmenī robežu pārvaldības jomā. Atsaucas uz publiski izskanējušo informāciju par Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūras (Frontex) pilnvaru paplašināšanu un tās lomas stiprināšanu Eiropas Savienības ārējo robežu aizsardzībā, tostarp jautājumos, kas saistīti ar personu atgriešanas procedūrām.

Akcentē, ka robežapsardzības jomā notiek pārmaiņas un tiek pārskatīti līdzšinējie regulējumi, ņemot vērā pieaugošos drošības riskus un robežsargu pienākumu apjomu. Norāda, ka līdz ar pilnvaru paplašināšanu pieaug arī amatpersonu atbildība un riski, ar kuriem tās saskaras dienesta pienākumu izpildes laikā.

Uzsver, ka komisijas mērķis nav mainīt pastāvošo sistēmu pēc būtības, bet rast samērīgu un praktiski piemērojamu risinājumu konkrētai situācijai. Norāda, ka piedāvātie grozījumi ir kompromisa risinājums, kas attiektos tikai uz īpašiem apstākļiem. Piebilst, ka diskusijas gaitā izskanējušie argumenti ir uzklausīti un izvērtējami, lemjot par turpmāko regulējumu.

U.Rotbergs vaicā, vai piedāvātā tiesiskā regulējuma piemērošana attiecināma tikai uz valsts robežas un robežinfrastruktūras aizsardzību, vai arī uz visiem gadījumiem, kad Valsts robežsardzes amatpersonas pilda savus dienesta pienākumus neatkarīgi no to ģeogrāfiskās atrašanās vietas.

Norāda, ka Valsts robežsardze savas funkcijas īsteno ne tikai uz valsts robežas, bet arī valsts iekšienē. Tādēļ jautā, vai regulējums būtu piemērojams arī situācijās, kad robežsargi veic citus dienesta uzdevumus, piemēram, apkaro noziedzīgas darbības saistībā ar nelikumīgu personu pārvietošanu vai novērš citus apdraudējumus.

Pauž viedokli, ka regulējumu varētu saistīt nevis ar konkrētu atrašanās vietu vai robežas apsardzību, bet ar Valsts robežsardzes amatpersonu dienesta pienākumu izpildi kopumā.

V.Vītoliņš atbild, ka piedāvātais regulējums ir tieši saistīts ar pastiprinātās robežapsardzības sistēmas darbības režīmu, kas normatīvajos aktos ir skaidri definēts.

Skaidro, ka piedāvātais risinājums ir nestandarta atbilde uz nestandarta situāciju. Uzsver, ka tas nav vispārēji attiecināms uz visiem Valsts robežsardzes dienesta pienākumu izpildes gadījumiem, bet ir paredzēts tikai konkrētai teritorijai un konkrētiem apstākļiem.

Norāda, ka regulējums attiektos uz teritoriju, kurā noteikts pastiprinātās robežapsardzības sistēmas darbības režīms, proti, Latvijas-Baltkrievijas robežas posmu. Vienlaikus akcentē, ka risinājums ir ierobežots arī laikā, jo Ministru kabinets regulāri izvērtē šī režīma nepieciešamību un lemj par tā pagarināšanu vai izbeigšanu atkarībā no apdraudējuma intensitātes.

Uzsver, ka līdz ar to piedāvātais regulējums ir piemērojams noteiktā teritorijā un noteiktā laika periodā, kamēr pastāv attiecīgais pastiprinātās robežapsardzības režīms.

E.Zivtiņš piekrīt paustajiem argumentiem par neatkarīgas un objektīvas izmeklēšanas nozīmi, norādot, ka tie ir juridiski pamatoti un saprotami parastos apstākļos.

Vienlaikus uzsver, ka pašreizējā situācija uz valsts austrumu robežas nav uzskatāma par ierastu, tādēļ nepieciešama atšķirīga pieeja. Akcentē, ka valsts šobrīd saskaras ar īpašiem drošības izaicinājumiem, kas prasa nepārprotamu rīcību un skaidru signālu par valsts apņēmību aizsargāt savu robežu.

Norāda, ka galvenais grozījumu mērķis ir nodrošināt aizsardzību robežsargiem, kuri pilda dienesta pienākumus paaugstināta riska apstākļos. Uzsver, ka vienlaikus nepieciešams atturēt robežpārkāpējus no nelikumīgas valsts robežas šķērsošanas un citiem pārkāpumiem.

Pauž atbalstu sagatavotajiem grozījumiem un pateicas to izstrādātājiem par darbu, meklējot risinājumus valsts drošības stiprināšanai un robežsargu tiesiskās aizsardzības nodrošināšanai.

I.Rajevs norāda, ka īpašā tiesiskā regulējuma piemērošana ir pamatota ar pastiprinātās robežapsardzības sistēmas darbības režīmu. Uzsver, ka īpašos apstākļos robežsargiem jābūt nodrošinātām atbilstošām pilnvarām savu uzdevumu izpildei, savukārt pēc īpašā režīma izbeigšanās izbeidzas arī šādu īpašu risinājumu piemērošana.

Akcentē, ka valsts uzdevums ir nodrošināt robežsargu drošību un nepieļaut situācijas, kurās dienesta pienākumu izpildes laikā tiek apdraudēta amatpersonu dzīvība. Vienlaikus norāda, ka diskusija par Frontex pilnvaru paplašināšanu nav tieši saistīta ar izskatāmo jautājumu, jo šajā gadījumā tiek apspriesti šaujamieroču un citu līdzekļu pielietošanas aspekti, nevis personu atgriešanas procedūras.

Atgādina, ka Valsts robežsardzē jau pastāv iekšējās izmeklēšanas kapacitāte, kas veic dienesta kompetencē esošo lietu izmeklēšanu. Norāda, ka šī sistēma līdz šim ir saglabāta, kas liecina par uzticēšanos tās darbam un efektivitātei.

Vaicā, vai piedāvātais regulējums jebkādā veidā ierobežotu Ģenerālprokuratūras tiesības pārņemt kriminālprocesu vai nodot to citas izmeklēšanas iestādes kompetencē, ja konkrētajā gadījumā rastos šāda nepieciešamība. Norāda, ka, viņaprāt, arī pēc grozījumu pieņemšanas Ģenerālprokuratūrai saglabātos visas likumā paredzētās pilnvaras lemt par izmeklēšanas piekritību.

Jautā, kādēļ būtu nepieciešams liegt Valsts robežsardzei veikt sākotnējās izmeklēšanas darbības, ja gala lēmumu par izmeklēšanas tālāko virzību un piekritību jebkurā gadījumā iespējams pieņemt prokuratūrai. Norāda, ka nesaskata pretrunu starp Valsts robežsardzes iesaisti sākotnējā izmeklēšanā un prokuratūras iespējām nodrošināt neatkarīgu kontroli pār procesa turpmāko virzību.

V.Vītoliņš norāda, ka, ja Saeima atbalstīs piedāvātos grozījumus, tie veidos speciālu regulējumu attiecībā uz kriminālprocesu izmeklēšanas piekritību konkrētos gadījumos un konkrētajā teritorijā. Vienlaikus uzsver, ka prokuratūrai arī turpmāk saglabāsies tiesības uzraudzīt kriminālprocesu, nepieciešamības gadījumā pārņemt to savā lietvedībā vai nodot citas izmeklēšanas iestādes kompetencē.

Akcentē, ka, izvērtējot šādu nepieciešamību, būtiska nozīme ir izmeklēšanas efektivitātei. Ja konkrētajā gadījumā Valsts robežsardze nespētu nodrošināt efektīvu izmeklēšanu, prokuratūrai saglabātos visas likumā paredzētās iespējas lemt par procesa turpmāko virzību.

Norāda uz Kriminālprocesa likumā nostiprināto kriminālprocesa efektivitātes un ātruma principu. Uzsver, ka īpaši svarīgi ir nodrošināt iespējami ātru tiesisko izvērtējumu amatpersonai, kura dienesta pienākumu izpildes laikā pieņēmusi lēmumu par šaujamieroča vai citu likumā paredzēto līdzekļu izmantošanu. Tas esot būtiski ne tikai konkrētajai amatpersonai, bet arī citām amatpersonām, kuras ikdienā pilda robežas apsardzības uzdevumus. Norāda, ka tieši šis ir viens no galvenajiem piedāvāto grozījumu mērķiem.

I.Ruskulis papildina, ka kriminālprocess tiks uzsākts visos gadījumos, kad būs konstatējamas noziedzīga nodarījuma sastāva pazīmes, tostarp gadījumos, kad šaujamieroča, speciālo līdzekļu vai citu līdzekļu pielietošanas rezultātā personai nodarīti miesas bojājumi vai iestājusies nāve.

Uzsver, ka izmeklētājs nevarēs patstāvīgi pieņemt lēmumu par kriminālprocesa izbeigšanu bez uzraugošā prokurora piekrišanas. Tādēļ nepiekrīt apgalvojumam, ka Valsts robežsardze pati lemtu par to, vai kriminālprocess ir uzsākams vai nav uzsākams.

Norāda, ka Kriminālprocesa likums paredz pienākumu uzsākt kriminālprocesu, ja konstatējamas noziedzīga nodarījuma pazīmes, savukārt turpmākie lēmumi par procesa virzību vai izbeigšanu tiek pieņemti uzraugošā prokurora kontrolē.

K.Andruškins norāda, ka arī saskaņā ar pašlaik spēkā esošo regulējumu Valsts robežsardze var uzsākt kriminālprocesu, veikt sākotnējās izmeklēšanas darbības, fiksēt notikuma apstākļus un iegūt pierādījumus, pēc tam nododot lietu tālāk izmeklēšanai pēc piekritības.

Uzsver, ka šāda kārtība jau nodrošina operatīvu reaģēšanu notikuma vietā, vienlaikus saglabājot neatkarīgas izmeklēšanas principu. Norāda, ka prokuratūra uzrauga šos procesus un nodrošina to tiesisku virzību.

Pauž viedokli, ka piedāvātās speciālās normas iekļaušana Kriminālprocesa likumā nav nepieciešama, jo esošais regulējums jau ļauj sasniegt izvirzītos mērķus. Uzskata, ka pēc būtības grozījumi nerisina problēmu, kuru nevarētu risināt ar pašlaik spēkā esošajiem tiesību instrumentiem.

V.Vītoliņa-Pugace papildina, ka pastiprinātās robežapsardzības sistēmas darbības laikā konkrētajā reģionā robežsardze sadarbojas arī ar citām institūcijām. Norāda, ka sadarbību reglamentējošajos dokumentos tiek ietverti nosacījumi par iesaistīto personu drošības nodrošināšanu, un Valsts robežsardze uzņemas atbildību par šo personu drošību, pildot uzdevumus paaugstināta apdraudējuma apstākļos.

Akcentē, ka tiek runāts tikai par neordinārām situācijām, kad pastiprinātās robežapsardzības režīma teritorijā iespējami masveida un koordinēti incidenti. Uzsver, ka šādos apstākļos ne vienmēr ir iespējams nekavējoties nodrošināt citu institūciju amatpersonu ierašanos notikuma vietā.

Norāda, ka būtiski ir nodrošināt iespēju pašiem notikumā iesaistītajiem robežsargiem pēc iespējas ātrāk fiksēt notikuma apstākļus un iegūt pierādījumus. Piebilst, ka šādas situācijas var notikt sarežģītos apstākļos, tostarp diennakts tumšajā laikā un paaugstināta apdraudējuma vidē.

Vaicā apsvērt, vai citu institūciju amatpersonas vienmēr varēs droši ierasties notikuma vietā un veikt nepieciešamās procesuālās darbības, ja pastāv risks viņu dzīvībai vai veselībai. Uzsver, ka diskusijas centrā ir jautājums par iesaistīto amatpersonu drošību un spēju operatīvi nodrošināt pierādījumu iegūšanu īpašos drošības apstākļos.

I.Rajevs pateicas par sniegtajiem skaidrojumiem un norāda, ka diskusijas gaitā ir guvis pārliecību par piedāvātā procesa loģiku. Akcentē, ka šādās situācijās izšķiroša nozīme ir ātrai apstākļu noskaidrošanai un operatīvai sākotnējo izmeklēšanas darbību veikšanai notikuma vietā.

Piekrīt, ka piedāvātais regulējums nodrošina iespēju efektīvi reaģēt konkrētajos apstākļos, kuros būtiska nozīme ir laikam un operativitātei. Vienlaikus uzsver, ka saglabātais prokuratūras uzraudzības mehānisms novērš bažas par iespējamu izmeklēšanas neobjektivitāti.

Norāda, ka Ģenerālprokuratūrai arī turpmāk saglabājas tiesības nepieciešamības gadījumā lemt par kriminālprocesa nodošanu citas iestādes kompetencē vai pārņemt to savā pārziņā. Līdz ar to, viņaprāt, tiek nodrošināts līdzsvars starp operatīvu rīcību un neatkarīgas izmeklēšanas principa ievērošanu.

E.L.Vītola norāda, ka diskusijā izskanējuši vairāki būtiski argumenti. Skaidro, ka Eiropas Cilvēktiesību tiesa, interpretējot Eiropas Cilvēktiesību konvenciju, savos spriedumos ņem vērā ģeopolitisko situāciju un drošības apstākļus, tostarp kara ietekmi reģionā. Uzsver, ka tiesa savu judikatūru piemēro, vērtējot konkrēto situāciju plašākā kontekstā.

Vienlaikus akcentē, ka Eiropas Cilvēktiesību tiesas praksē īpaša nozīme tiek piešķirta neatkarīgas un objektīvas izmeklēšanas nodrošināšanai. Norāda, ka tieši šādas izmeklēšanas rezultātā iegūtie pierādījumi ir būtiski, valstij aizstāvot savu pozīciju starptautiskajās tiesvedībās.

Atgādina, ka Iekšējās drošības biroja izveide bija saistīta arī ar Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumos paustajām atziņām par nepieciešamību nodrošināt neatkarīgu tiesībsargājošo iestāžu amatpersonu rīcības izvērtēšanu. Uzsver, ka neatkarīgas izmeklēšanas rezultātā iegūtie materiāli ir būtisks pierādījumu avots starptautiskajās tiesvedībās.

Norāda, ka iepriekšējās starpinstitūciju diskusijās nav guvusi pārliecību, ka Valsts robežsardzes ietvaros paredzētajai izmeklēšanai būtu nodrošināta pietiekama institucionālā un hierarhiskā neatkarība. Pauž bažas, ka šādos apstākļos varētu rasties jautājumi par izmeklēšanas neatkarību pēc būtības.

Informē, ka, lai arī grozījumu mērķis ir saprotams un saistīts ar drošības apsvērumiem, piedāvātais risinājums var radīt sarežģījumus starptautiskajās tiesvedībās, jo valstij varētu būt grūtāk pierādīt, ka konkrētajos gadījumos ir nodrošināta neatkarīga un objektīva izmeklēšana.

R.Bergmanis pateicas par paustajiem viedokļiem un norāda, ka diskusija apliecina nepieciešamību analizēt izskatāmo jautājumu plašākā drošības politikas kontekstā. Akcentē, ka mainās gan drošības vide, gan pieeja drošības apdraudējumu novēršanai, tādēļ nepieciešams meklēt risinājumus, kas atbilst aktuālajiem izaicinājumiem.

Kā piemēru min starptautisko pieredzi cīņā pret pirātismu Adenas līcī, norādot, ka efektīva rīcība un skaidri noteiktas pilnvaras noteiktos apstākļos ļāva novērst šos apdraudējumus. Uzsver, ka arī pašreizējā drošības situācija pie Latvijas robežas prasa izvērtēt, vai esošais regulējums ir pietiekams valsts drošības nodrošināšanai.

Atgādina, ka komisija jau iepriekš atbalstījusi grozījumus, kas precizē Valsts robežsardzes tiesības izmantot likumā paredzētos līdzekļus valsts robežas infrastruktūras aizsardzībai. Norāda, ka pašreizējā diskusija attiecas uz rīcību pēc šādu līdzekļu pielietošanas un attiecīgo procesuālo kārtību.

Pauž izpratni par bažām saistībā ar neatkarīgas izmeklēšanas nodrošināšanu un starptautisko cilvēktiesību standartu ievērošanu. Vienlaikus norāda, ka diskusijā izskanējuši arī argumenti par nepieciešamību nodrošināt efektīvu robežas aizsardzību un atbilstošu tiesisko aizsardzību amatpersonām, kuras rīkojas paaugstināta apdraudējuma apstākļos.

Uzsver, ka komisijas mērķis nav būtiski mainīt pastāvošo sistēmu, bet rast līdzsvarotu risinājumu konkrētai situācijai. Pateicas visām iesaistītajām institūcijām par sniegtajiem viedokļiem un argumentiem, norādot, ka tie palīdz komisijai pieņemt izsvērtu lēmumu, izvērtējot gan drošības intereses, gan iespējamās tiesiskās sekas.

M.Malojlo norāda, ka Tiesībsarga birojs uzticas gan Valsts robežsardzes, gan Iekšējās drošības biroja darbam un uzskata, ka visu iesaistīto institūciju kopīgais mērķis ir nodrošināt valsts drošību.

Vienlaikus uzsver, ka cilvēktiesību ievērošana ir būtiska demokrātiskas valsts pazīme un nav uzskatāma par formālu vai otršķirīgu jautājumu. Akcentē, ka neatkarīga izmeklēšana ir viens no svarīgākajiem cilvēktiesību aizsardzības elementiem, jo tieši neatkarība nodrošina sabiedrības uzticēšanos izmeklēšanas procesam un tā rezultātiem.

Norāda, ka Tiesībsarga birojs varētu atbalstīt grozījumus Kriminālprocesa likumā attiecībā uz Valsts robežsardzi, ja tiktu nodrošinātas pietiekamas izmeklēšanas neatkarības garantijas. Uzsver, ka galvenais jautājums ir par to, kā praktiski tiks nodrošināta šī neatkarība, ja izmeklēšanu veiks pati institūcija.

Atgādina, ka arī pašlaik Valsts robežsardze noteiktos gadījumos izmeklē savu amatpersonu iespējamos pārkāpumus, tomēr izskatāmais regulējums attiecas uz gadījumiem, kas saistīti ar vardarbības pielietošanu un iespējamu kaitējuma nodarīšanu personai, tādēļ neatkarības prasībai šajos gadījumos ir īpaša nozīme.

Uzsver, ka neatkarīgas izmeklēšanas nodrošināšanas pienākums saglabāsies neatkarīgi no tā, kādu lēmumu par grozījumiem pieņems likumdevējs. Norāda, ka jautājums par neatkarības garantijām būs jārisina jebkurā gadījumā, un tam nepieciešams pievērst īpašu uzmanību.

E.K.Vonsovičs norāda, ka pievienojas Ģenerālprokuratūras un Latvijas pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās paustajiem argumentiem par neatkarīgas izmeklēšanas nozīmi.

Uzsver, ka neatkarība un institucionāla nošķirtība šādu lietu izmeklēšanā ir būtiski priekšnoteikumi uzticamas un objektīvas izmeklēšanas nodrošināšanai. Atgādina, ka Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrā vairākkārt uzsvērta neatkarīgas izmeklēšanas nozīme, un šīs atziņas bija viens no priekšnoteikumiem Iekšējās drošības biroja izveidei.

Norāda, ka izskatāmais regulējums attiecas uz iespējamiem smagiem noziedzīgiem nodarījumiem, tādēļ īpaši svarīgi ir nodrošināt sabiedrības uzticēšanos izmeklēšanas procesam. Akcentē, ka jautājums nav par uzticēšanos kādai konkrētai institūcijai, bet gan par principu, ka izmeklēšanu veic institucionāli neatkarīga iestāde, kas nav saistīta ar iespējamā nodarījumā iesaistītajām amatpersonām.

Uzsver, ka arī sarežģītos drošības apstākļos Latvijai ir būtiski saglabāt uzticību tiesiskuma un cilvēktiesību standartiem, nodrošinot neatkarīgu un objektīvu iespējamu pārkāpumu izmeklēšanu.

E.Šnore norāda, ka izskatāmie grozījumi ir cieši saistīti ar pašreizējo drošības situāciju un nebūtu nepieciešami miera laika apstākļos. Akcentē, ka Latvija saskaras ar hibrīdapdraudējumiem un organizētu spiedienu uz valsts austrumu robežu, kas rada nepieciešamību meklēt īpašus risinājumus.

Atgādina, ka līdzīgi apdraudējumi jau prasījuši upurus uz Eiropas Savienības ārējās robežas, tostarp Polijā. Uzsver, ka spiediens uz Latvijas-Baltkrievijas robežu ir īpaši intensīvs un piedāvātais regulējums ir attiecināts tikai uz konkrētiem apstākļiem, konkrētu teritoriju un konkrētu laika periodu.

Norāda, ka situācijās, kad robežsargiem un citām iesaistītajām institūcijām jāreaģē nekavējoties, nav iespējams paļauties tikai uz miera laika procedūrām. Akcentē, ka robežsargiem nepieciešama pārliecība par savu rīcību un skaidrs tiesiskais regulējums, kas ļauj efektīvi pildīt valsts robežas aizsardzības uzdevumus.

Pauž skepsi par to, cik pilnībā starptautiskajās institūcijās tiek izprasta situācija uz Latvijas austrumu robežas. Norāda, ka Latvija jau vairākus gadus skaidro starptautiskajiem partneriem apdraudējuma raksturu un nepieciešamību piemērot īpašus drošības pasākumus.

Uzsver, ka grozījumu mērķis ir rast praktisku risinājumu valsts drošības stiprināšanai. Vienlaikus norāda, ka arī pēc grozījumu pieņemšanas saglabātos prokuratūras pilnvaras uzraudzīt kriminālprocesus un nepieciešamības gadījumā lemt par to turpmāko virzību. Deputāta ieskatā grozījumi stiprina Valsts robežsardzes spēju rīkoties pastiprinātās robežapsardzības režīma apstākļos.

Akcentē arī grozījumu preventīvo nozīmi, norādot, ka tie kalpotu kā signāls gan robežsargiem par valsts atbalstu viņu darbībai, gan potenciālajiem pārkāpējiem par valsts apņēmību aizsargāt savu robežu un reaģēt uz apdraudējumiem.

J.Dinevičs vaicā, vai komisijas iepriekš vienbalsīgi atbalstītie grozījumi Valsts robežsardzes likumā spētu pilnvērtīgi funkcionēt bez šobrīd izskatāmajiem grozījumiem Kriminālprocesa likumā.

Norāda, ka diskusijā daļa argumentu attiecināti gan uz grozījumiem Valsts robežsardzes likumā, gan uz grozījumiem Kriminālprocesa likumā, tādēļ aicina skaidri izvērtēt abu regulējumu savstarpējo saistību.

Jautā, vai robežsargu pilnvaru paplašināšana valsts robežas infrastruktūras aizsardzībai būs efektīva arī bez izmaiņām kriminālprocesuālajā regulējumā, vai arī abu likumprojektu pieņemšana ir savstarpēji saistīta un nepieciešama to mērķa sasniegšanai.

E.Upīte atbild, ka grozījumi Valsts robežsardzes likumā var darboties arī bez izmaiņām Kriminālprocesa likumā.

J.Dinevičs aicina komisiju balsot.

A.Latkovskis aicina komisiju atbalstīt sagatavotos grozījumus Kriminālprocesa likumā. Pauž atbalstu likumprojektam.

A.Ārgalis informē, ka Iekšējās drošības birojs apzinās sarežģīto situāciju uz valsts robežas un arī pats strādā paaugstinātas intensitātes režīmā, regulāri saņemot informāciju par notikumiem uz robežas un robežsargu saskarsmi ar nelegālās robežas šķērsošanas mēģinājumos iesaistītajām personām.

Norāda, ka piekrīt vairākiem diskusijā izskanējušajiem argumentiem, īpaši Ģenerālprokuratūras un Latvijas pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās paustajam par neatkarīgas izmeklēšanas nozīmi.

Nepiekrīt, ka piedāvātie grozījumi Kriminālprocesa likumā ir nepieciešami izmeklēšanas ātruma un efektivitātes nodrošināšanai. Skaidro, ka Iekšējās drošības biroja likums jau pašlaik paredz iespēju noteikt noziedzīgu nodarījumu izmeklēšanas prioritātes, tādējādi nodrošinot operatīvu reakciju uz īpašām situācijām.

Uzsver, ka Iekšējās drošības birojs ir dienesta iestāde, kurai ir dežurējošie izmeklētāji, operatīvais transports, bruņojums un citi nepieciešamie resursi, lai jebkurā diennakts laikā reaģētu uz notikumiem un veiktu nepieciešamās procesuālās darbības.

Norāda, ka biroja amatpersonas katru gadījumu izvērtē objektīvi un atbilstoši faktiskajiem apstākļiem. Pēc biroja ieskata arī situācijās, kas saistītas ar notikumiem uz valsts robežas, iespējams nodrošināt operatīvu un efektīvu izmeklēšanu esošā tiesiskā regulējuma ietvaros.

Pauž viedokli, ka jautājumus par izmeklēšanas prioritātēm, ātrumu un efektivitāti iespējams risināt ar Iekšējās drošības biroja rīcībā esošajiem organizatoriskajiem un procesuālajiem instrumentiem, neveicot grozījumus Kriminālprocesa likumā. Norāda gatavību nepieciešamības gadījumā sniegt papildu skaidrojumus par biroja darba organizāciju un iespējām nodrošināt operatīvu reaģēšanu šādās situācijās.

R.Bergmanis vērš uzmanību uz izmantoto apzīmējumu, norādot, ka komisijas diskusija nav par bēgļu statusā esošām personām. Uzsver, ka uz Latvijas-Baltkrievijas robežas novērojamās personu plūsmas ir vērtējamas valsts drošības kontekstā un ka pastāv informācija par organizētu rīcību, kuras mērķis ir radīt spiedienu uz valsts robežas aizsardzības sistēmu.

Akcentē, ka komisijas sēdē izskatītie jautājumi saistīti ar pieaugošajiem drošības riskiem un iespējamiem apdraudējumiem robežsargu dzīvībai un veselībai. Norāda, ka atsevišķas personas, kas iesaistās nelikumīgā valsts robežas šķērsošanā, var būt iepriekš sagatavotas vai apmācītas noteiktām darbībām, tādēļ situācija nav salīdzināma ar tradicionālu migrācijas vai patvēruma meklētāju plūsmu.

Uzsver, ka diskusija nav saistīta tikai ar šaujamieroču pielietošanu. Norāda, ka robežsargu rīcībā ir dažādi likumā paredzēti līdzekļi, kas nepieciešami gan pašaizsardzībai, gan dienesta uzdevumu izpildei, un komisija cenšas izvērtēt visu iespējamo līdzekļu izmantošanu valsts robežas aizsardzības nodrošināšanai.

Vaicā, vai Iekšējās drošības birojam būs pietiekama kapacitāte nodrošināt efektīvu reaģēšanu gadījumā, ja turpinās pieaugt nelikumīgas valsts robežas šķērsošanas mēģinājumu skaits un ar tiem saistītie riski.

Vienlaikus pateicas Iekšējās drošības birojam par iesaisti valsts drošības stiprināšanā un norāda, ka komisija ir atbalstījusi biroja kapacitātes stiprināšanu. Akcentē, ka komisijas mērķis ir objektīvi izvērtēt situāciju uz valsts robežas, ņemot vērā tās faktisko attīstību un drošības iestāžu rīcībā esošo informāciju par esošajiem apdraudējumiem.

A.Ārgalis papildina, ka simboliski tieši šajā dienā tiek paplašināta Iekšējās drošības biroja kompetence attiecībā uz pašvaldības policiju, vienlaikus mainot arī paša biroja amatpersonu iespējamo noziedzīgo nodarījumu izmeklēšanas piekritību. Informē, ka turpmāk Iekšējās drošības biroja izmeklētāju darbību izmeklēs Valsts drošības dienests.

Uzsver, ka līdz šim nav bijis pamata apšaubīt Iekšējās drošības biroja izmeklētāju neatkarību, tomēr šāds regulējums kalpo kā nozīmīgs institucionālās neatkarības apliecinājums un signāls sabiedrībai par nepieciešamību nodrošināt maksimāli neatkarīgu iespējamo pārkāpumu izmeklēšanu.

I.Rajevs norāda, ka ir pārsteigts par atšķirīgajiem viedokļiem, kas diskusijā izskanējuši no Iekšlietu ministrijas un Iekšējās drošības biroja pārstāvjiem.

Pauž viedokli, ka, ja galvenais jautājums ir par procesuālo darbību operativitāti un klātbūtni notikuma vietā, teorētiski šo problēmu varētu risināt organizatoriski, nodrošinot Iekšējās drošības biroja amatpersonu pastāvīgu iesaisti pastiprinātās robežapsardzības režīma teritorijā un to nepārtrauktu gatavību nekavējoties reaģēt uz šādiem gadījumiem.

Norāda, ka šādā gadījumā varētu tikt saglabāta neatkarīgas izmeklēšanas prasība, vienlaikus nodrošinot arī nepieciešamo ātrumu un operativitāti. Pauž viedokli, ka šāds risinājums varētu mazināt daļu diskusijā izteikto bažu.

R.Bergmanis aicina deputātus atbalstīt komisijas likumprojektu "Grozījumi Kriminālprocesa likumā" izskatīšanai Saeimā.

Notiek balsošana.

Par – 8 (E.Šnore, J.Dinevičs, R.Bergmanis, J.Skrastiņš, I.Rajevs, A.Latkovskis, U.Rotbergs, E.Zivtiņš); pret – nav; atturas – nav.

*Deputāti **atbalsta komisijas likumprojektu** izskatīšanai Saeimā.*

***R.Bergmanis** aicina atbalstīt **steidzamības** noteikšanu šim likumprojektam.*

Deputātiem nav iebildumu.

*Deputāti **atbalsta** likumprojekta **steidzamību**.*

***R.Bergmanis** aicina atbalstīt likumprojekta nodošanu tikai šai komisijai kā atbildīgajai komisijai.*

Deputātiem nav iebildumu.

*Deputāti **atbalsta** likumprojekta **nodošanu tikai AIKNK kā atbildīgajai komisijai**.*

R.Bergmanis aicina atbalstīt likumprojekta virzīšanu izskatīšanai Saeimā pirmajā lasījumā 29. oktobra sēdē bez atkārtotas izskatīšanas komisijā.

Deputātiem nav iebildumu.

*Deputāti **atbalsta komisijas likumprojekta virzīšanu** izskatīšanai Saeimā **pirmajā lasījumā 29. oktobra sēdē bez atkārtotas izskatīšanas atbildīgajā komisijā**.*

R.Bergmanis aicina nenoteikt priekšlikumu iesniegšanas termiņu likumprojekta otrajam lasījumam, bet nepieciešamības gadījumā noteikt **priekšlikumu iesniegšanas termiņu – 15 minūtes**, paredzot likumprojekta izskatīšanu otrajā lasījumā Saeimas 29. oktobra sēdē.

E.Upīte piekrīt.

Deputātiem nav iebildumu.

R.Bergmanis aicina noteikt **referentu** šim likumprojektam.

E.Šnore piesakās būt par referentu likumprojektam.

Deputātiem nav iebildumu.

***Referents** likumprojektam – **E.Šnore**.*

LĒMUMS:

- atbalstīt komisijas likumprojektu "Grozījumi Krimināprocesa likumā" un virzīt to izskatīšanai Saeimas 29. oktobra sēdē pirmajā lasījumā, lūdzot nodot tikai AIKNK, nosakot, ka tā ir atbildīgā komisija, un bez atkārtotas izskatīšanas atbildīgajā komisijā;
- lūgt Saeimu atzīt likumprojektu par steidzamu;
- lūgt Saeimu nenoteikt priekšlikumu iesniegšanas termiņu likumprojekta otrajam lasījumam, bet gadījumā, ja kāds no Saeimas locekļiem iebilst, noteikt priekšlikumu iesniegšanas termiņu – 15 minūtes;
- noteikt par referentu E.Šnori;
- lūgt Saeimu izdarīt izmaiņas Saeimas 29. oktobra sēdes darba kārtībā un iekļaut tajā komisijas sagatavotā likumprojekta izskatīšanu otrajā lasījumā.

3. Dažādi.

Sēdes noslēgumā deputāti apspriež organizatoriska rakstura jautājumus.

R.Bergmanis pateicas uzaicinātajām personām par piedalīšanos komisijas sēdē un slēdz sēdi.

Sēde pabeigta plkst. 11.15.

Komisijas priekšsēdētājs R.Bergmanis

Komisijas sekretārs J.Skrastiņš

Protokolēja E.Kalniņa